

УДК: 342.24

341.217(4-672EU)

Biblid 1451-3188, 16 (2017)

Год XVI, бр. 61-62, стр. 20-29

Изворни научни рад

ОДНОС ПРЕМА ФЕДЕРАЛНОЈ ИДЕЈИ О УНИЈИ ЕВРОПСКИХ ДРЖАВА

др Слободан ЗЕЧЕВИЋ¹

Abstract: The attitude of the Serbian intelligentsia and the political elite towards the idea of the European Union as the embryo of a supranational European federal state has largely determined the position of Serbia in contemporary Europe and the world. Prior to the Second World War, the Yugoslav State and Serbian Intelligence fully supported the French initiative to create a European Union with federal characteristics as a defence against war and rising fascism. In the aftermath of the Second World War, Socialist Yugoslavia gradually built a non-aligned position in relation to military and political blocs that distanced itself from contemporary social trends in Western Europe. The process of European integration in domestic scientific circles was viewed with scepticism as a kind of novelty without foundation and future. The underestimating and disputing of the importance of the European Union has contributed to the disorientation of the political decision-makers in Serbia. The alternative directions of Serbian foreign policy have materially and educationally harmed the generations of Serbs, especially young people because it artificially isolated them from the natural economic and cultural environment. Previously mentioned contributed to the territorial, economic and political weakness of Serbia and diminished its influence and prestige in the region as well as in the world.

Key words: The European Union, Serbia, federalism, supranational state, European integration, foreign policy, intelligentsia, political elite

1) УВОД

Европска унија ће да се распадне онда када Србија буде напакон спремна да јој приступи! Да ли је реч само о шали са београдских улица или се ради о нечијем неиспуњеном идеолошком сну? Зашто Србија попут многих других до данас није била у стању да уђе у Европску унију? Одговор на претходно изнето

¹ Институт за европске студије, Београд. Е-маил: vzecovic@eunet.rs

отвара питање односа српске интелигенције и државе према политичкој идеји о стварању Европске уније. Срби су везани за Русију као заштитника словенског, православног становништва на Балкану. Без политичке, а некад и војне, подршке Русије питање је да ли би настала и опстала модерна српска држава, те се ова последња традиционално ослања на ону прву. И данас Србима често не преостаје ништа друго него да траже заштиту Русије пред опасношћу од западних иницијатива за коначним формално-правним одвајањем Косова од Србије или укидањем Републике Српске, што би довело до новог егзодуса српског народа ка матици. С друге стране, исти тај народ који због лошег економског стања и бесперспективности напушта своју и државе у региону по правилу одлази да живи и ради на Запад, то јест у Европску унију, Сједињене Америчке Државе, Канаду или Аустралију.

Русија је највећа држава на свету чија територија се простире како на европском, тако и на азијском континенту. Да би контролисали толики простор Руси су изграђивали ауторитарне владарске системе на челу са царем, генералним секретаром партије или председником, а утемељене на догми православне вере или идеологији комунизма. Српски народ није љубитељ ауторитарних владара, ма колико се они напредним представљали, о чему сведоче преврати и политичка убиства од Карађорђа и Кнеза Михајла, па све до Зорана Ђинђића. Изузетак је југословенски период када су зарад одржања југословенске државе Срби привремено пристајали на диктатуру Краља Александра Карађорђевића или Јосипа Броза Тита. Срби воле Русију, али су народ који живи на тлу Европе те су им ближа политичка и економска решења која у њој владају. Ипак, чудно је то што се рационално опредељују да раде и живе или да шаљу децу на студије у Европску унију, али их нешто ирационално спречава да у њу уђу и изграде европски економски и правни модел код своје куће. Однос српске интелигенције и политичке елите према идеји Европске уније као ембриона наднационалне европске федералне државе, умногоме је одредио положај Србије у савременој Европи и свету.

2) СРПСКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА ПРЕ ДРУГОГ СВЕТскоГ РАТА БИЛА ЈЕ МЕЂУ ИНИЦИЈАТОРИМА СТВАРАЊА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Српска интелигенција је почетком XX века била претежно школована у великим универзитетским центрима западне Европе, то јест у Бечу, Паризу, Берлину, Женеви или Лондону. Стога су српски интелектуалци и политичари били оспособљени да прате ондашње европске токове и да створе националну, а модерну и демократску државу. Говорило се о томе како је Србија, онда када је могло и требало да се бира, мудрог спољном политиком изабрала своје савезнике. Срби су се ослањали каткад на Русију или Аустрију у XIX, и на Француску, Велику Британију и Сједињене Америчке Државе у XX веку, те су

успели да остваре своје стратешке циљеве. Резултат Првог светског рата, колико трагичан због милионских људских жртава, био је за српски народ тријумфалан. Не само да су се 1918. године сви Срби ујединили у једну државу, већ је Србија као пијемонт ослободила и окупила око себе све јужнословенске народе. Српска држава, која је прерасла у југословенску, од Душановог царства никада није била већа. За Србију је и данас борба и победа у I светском рату извор националног поноса. Српска, а и југословенска држава биле су засноване на начелима демократије, вишепартијског система, парламентаризма, слободе медија, владавине права и тржишној привреди. На почетку XX века Србија је била међу најмодернијим и најнапреднијим државама у Европи. За државе западне Европе, како оне победничке попут Француске, тако и за губитнике као што су Немачка и Аустрија, I светски рат пре је био одраз погрешне процене политичара и национална катастрофа. У том првом индустријском рату човечанства употребом масовних средстава уништења угашени су милиони људских живота. Један део преживелих војника био је физички или психички осакаћен, уништена је инфраструктура и индустрија, тако да су некад моћне европске државе кренуле путем привредне и политичке маргинализације на светском плану. Француска после великог рата није успела да на прави начин убере плодове своје победе јер је превише радила на томе да казни Немачку и наплати јој за сву штету и муке које је претрпела. Ипак, Французи су покушавали да артикулишу програм европског федералног повезивања који би обезбедио мирну будућност и економски развој. Излагање председника француске владе Аристида Бриана, 5. септембра 1929. године пред скупштином Друштва народа у Женеви, којим је позвао на успостављање *Сједињених Држава Европе* подстакао је на размишљање српске интелектуалце тог времена. Тако већ 1929. године Јован М. Јовановић у чланку „Уједињене Државе Европе“, објављеном у „Српском књижевном гласнику“, уочава циљеве европске интеграције,² указујући да се њоме тежи очувању мира, али и привредном развоју на континенту. Јовановић говори о царинским препрекама као сметњи економском напретку, као и о британским резервама према уступању суверенитета у области привреде. Живојин М. Перић, у чланку објављеном 1929. године у „Летопису Матице српске“,³ у оснивању *Савезне европске државе* види једину гаранцију за очување мира у Европи. Илија А.

² Збирка радова коју је приредио Маринко Вучинић под насловом „*Наши погледи на Европу – Српски интелектуалци о европским проблемима између два рата*“, Едиција студије, Службени гласник, Београд, 2013, стр. 40. Реч је о чланку Јована М. Јовановића, „Уједињене државе Европе“, Српски књижевни гласник, 1, 1929, књига XXVIII, број 5, стр. 351-361.

³ Збирка радова коју је приредио Маринко Вучинић под насловом „*Наши погледи на Европу – Српски интелектуалци о европским проблемима између два рата*“, Едиција студије, Службени гласник, Београд, 2013, стр. 50. Живојин Перић, „Европски државни савез“, Летопис Матице српске, књига 310, свеска 1, јануар 1929, стр. 69-93.

Пржић, у „Архиву за правне и друштвене науке“ 1930. године, коментарише меморандум француске владе упућен свим европским државама чланицама Друштва народа о организацији једног режима федералне Европске уније.⁴ Иначе, меморандум је послат на увид владама Совјетске Русије и Турске, као и другим ваневропским државама. Илија Пржић скреће пажњу да се у француском меморандуму подвлачи да би европска политичка сарадња требало да почива на идеји Уније, а не јединства која би била довољно гипка да поштује народну сувереност сваке државе, обезбеђујући свима предности колективне солидарности. Ова Европска унија требало би да ради на поступној царинској либерализацији, као и на ослобађању кретања робе, капитала и људи. У чланку Живојина М. Перића из 1931. године, објављеном у „Летопису Матице српске“ под насловом „Тешкоће политичког организовања Европе“, наглашава се да мир у Европи не може да се оствари применом међународног јавног права јер оно поштује државни суверенитет и нацију, а управо су ти фактори узрочници рата. Живојин Перић наглашава да једино Европска савезна држава са европским правом које садржи ефикасне санкције може да пацификује Европу, те стога критикује иницијативу Аристиде Бриана јер не иде довољно далеко у одузимању државног суверенитета. Иницијативу француске владе сматра прихватљивом само ако је реч о првој фази до европске федерације, с обзиром да због политичких разлога она не може да се установи одмах. Југословенска влада је пружила пуну подршку француској иницијативи о оснивању Европске уније. Министар спољних послова краљевине Југославије господин Маринковић, на седници друштва народа 15. септембра 1930. године, подржава идеју о Европској унији односно о стварању организације „за што тешњу привредну и политичку сарадњу међу европским државама, која би се доцније претворила у Унију европских земаља“.⁵ Нешто касније господин Боровић у чланку названом „Европска унија и Југославија“, у часопису „Живот и рад“ из 1932. године, подвлачи да је идеја Аристиде Бриана о Европској унији трачак наде да ће бити избегнути ратови у будућности, јер би следећи рат у Европи био страшнији и крвавији од оног претходног. Међутим, атентат на југословенског краља Александра 9. октобра 1934. године у Марсеју означио је крај снова о федералној Европи. Посета краља Александра, кога је у Марсеју дочекало на десетине хиљада људи и један је од најмасовнијих политичких

⁴ Збирка радова коју је приредио Маринко Вучинић под насловом „*Наши погледи на Европу – Српски интелектуалци о европским проблемима између два рата*“, Едиција студије, Службени гласник, Београд, 2013, стр. 61, Илија А. Пржић, „*Уједињене државе Европе*“, Архива за правне и друштвене науке, година XX, јули–август 1930, стр. 108-116.

⁵ Збирка радова коју је приредио Маринко Вучинић под насловом „*Наши погледи на Европу – Српски интелектуалци о европским проблемима између два рата*“, Едиција студије, Службени гласник, Београд, 2013, стр. 81, М. Боровић, *Европска унија и Југославија*, Живот и рад, свеска 58, Београд, 1932, стр. 84-89.

дочека у историји ове земље, за Француску је била стратешки важна у смислу заокруживања нацистичке Немачке и спречавања фашистичке Италије да уђе у отворен савез са овом првом. Ипак, на основама Хитлеровог национално-реваншистичког програма Немачка је већ 1939. године успела да изазове нови рат у Европи који прераста у светски сукоб. У априлу 1941. године нацистичка Немачка окупирала је Југославију и по угледу на саму себе створила фашистичку творевину Независну Државу Хрватску која ће извршити геноцид над српским народом.

3) ЈАЗ ИЗМЕЂУ ЕВРОПСКОГ ФЕДЕРАЛИЗМА И СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ СРБИЈЕ ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

Европска унија је достигнуће без преседана јер почива на идеји мирног и добровољног уједињења држава заснованих на богатој националној историји и култури. До њега се дошло вишедеценијском мукотрпном политичком борбом. Два светска рата у XX веку, која су се претежно одвијала на тлу Европе, за европске државе и народе била су мучно наслеђе. Претходно поменуте биле су 1945. године економски и политички уништене и поставило се питање како се уздићи из ратног згаришта, односно, како пронаћи нови модел власти у Европи који би пре свега јемчио мир, а онда и економски развој. Решење је било у повратку на идеју стварања Европске федералне државе, налик оној која је већ постојала на северу Америке. Федерално устројство коначно је могло да угаси национализам у Европи, као узрочника мржње и рата и обезбеди привредни развој. У прилог интеграционим процесима у западној Европи ишла је и чињеница да се на супротној страни оформио комунистички блок држава на челу са Совјетским Савезом. Сједињене Америчке Државе као водећа сила демократског света желеле су да путем економског обједињавања ојачају своје разрушене европске савезнике и створе компактан блок према СССР-у, способан да одоли и победи комунизам. Поред тога, Американци су били свесни да уништене западноевропске привреде не могу да буду трговински партнер, односно купац америчких софистицираних производа. Да би се западноевропске државе брже обновили и развиле нужно је било да се сруше царинске и друге међусобне трговинске баријере. Претходни историјски осврт важан је за Србију из следећих разлога. Иако је европска интеграција подстакнута геостратешким интересима и новчаним средствима САД, па иако је данас Европска унија под америчким војним и политичким штитом не треба губити из вида следеће. Европски федерални идеализам присутан вековима после Другог светског рата сусрео се са америчким интересима и прагматизмом, што је омогућило да се спроведе у дело замисао о европској интеграцији. Уједињење ради постизања мира и привредног просперитета вишевековни је сан Европљана. У XVIII веку француски филозоф Сен Симон

(1760–1825), чији су радови утицали на Маркса и Прудона, сматрао је да европском државом под монархистичким обликом владавине треба да управља дводомни Европски парламент. У XIX веку италијански политичар Ђузепе Манцини (1805–1872) оснивањем организације „Млада Европа“ жели да допринесе миру и да развије осећање братства и солидарности између европских народа. Француски књижевник Виктор Иго (1802–1885) предвиђа да ће доћи до уједињења европских држава, те да ће ратови између Берлина, Париза, Беча и Торина бити немогући колико и између Бостона и Филаделфије. Потенцијални сукоби биће превазиђени отварањем тржишта, општим правом гласа и духовном толеранцијом. Даље, Иго сматра да ће два велика ентитета Сједињене Америчке Државе и Сједињене Државе Европе да развију индустријску, трговинску и културну размену. Француски филозоф Пјер Жозеф Прудон долази до закључка да је појава јаких националних држава у Европи узрочник ратова и развија теорију федерализма заснованог на комунама. Почетком XX века аустријски дипломата Куденов Каелгри у делу „Пан Европа“ предлаже да се оснује Европска федерација на коју би државе пренеле део суверенитета. Дакле, Европска унија је плод развоја политичке свести и воље људи који су живели и данас живе на европском континенту, односно резултат њиховог цивилизацијског, интелектуалног и моралног развоја.⁶ Политичари, интелектуалци и грађани Европске уније и поред критика на свој рачун поносни су на то достигнуће. Уместо да се убијају, да једни другима уништавају села, градове, мостове, путеве и фабрике грађани Уније живе у миру. Не чекајући у редовима они слободно прелазе границе, а младе генерације и не памте време када су постојали гранични прелази између појединих држава чланица. У данашњој Европској унији, и поред криза којима је погођена, постоји висок ниво животног стандарда који привлачи мигранте из Србије, али и из других делова света. Европска унија је водећа светска економска сила у којој постоји завидан ниво политичких слобода и толеранције. Социјалистичка Југославија је у периоду после Другог светског рата постепено изградила несврстан положај у односу на војне и политичке блокове који је удаљио од савремених друштвених токова у Западној Европи. Процес европске интеграције у домаћим научним круговима посматран је са скепсом као нека врста новотарије без утемељења и будућности. Део српске интелигенције и данас пред политичарима, просветним, научним и културним посленицима из Европске уније, без уравнотежене анализе, омоваловажава и оспорава процес европске интеграције занемарујући борбу својих предака да буду део цивилизоване Европе. Европска унија почива на темељима античке филозофије, права и науке, као и на хришћанској цивилизацији за коју Србију све веже. Није ли српска средњовековна држава наследила тековине Византије

⁶ Louis Cartou, Jean-Louis Clergerie, Annie Gruber, Patrick Rambaud, *L'Union européenne*, Dalloz, 6 edition, Paris, 2006, p. 1.

и Рима? Није ли српски песник опевао Бановић Страхињу јер је одбацио и поразио оријентално насилништво да би афирмисао европске вредности витештва, љубави и праштања? Није ли Карађорђе ослобађајући Србе уводио европско образовање и законодавство, а забрањивао зулум и право јачег? Историјски посматрано знаменити Срби никада се нису борили да буду ван Европе него у њој. Наша скорашња историјска искуства Европска унија својим постојањем жели грчевито да избегне. Јужнословенски народи опијени екстремним национализмом разрачунавали су се у крвавим ратовима путем етничког чишћења, рушењем и паљењем да би установили границе тамо где их није било, да би оборили производњу и животни стандард, да би прекинули културну сарадњу и међузависност која је постојала у Југославији, а која је све њене народе чинила духовно креативнијим и богатијим. Новостворене државе на рушевинама СФРЈ више не представљају никакву политичку снагу ни у европским, а камоли у светским оквирима, већ су постале *монета за поткусуривање*. У Србији се критички сагледава чланство суседа у Европској унији и НАТО-у, иако они који су кренули тим путем *пропасти* у пракси престижу Србију. Примера ради, нама суседне државе попут Мађарске и Бугарске дуго су по економском развоју биле иза југословенске државе, па и Србије као њене републике. Овај податак не чуди ако имамо у виду да су ове државе имале планску социјалистичку привреду све до рушења Берлинског зида 1989. године. Од 1991. године оба наша суседа улазе у процес европске интеграције. Мађарска је примљена у Европску унију 1. маја 2004, а Бугарска 1. децембра 2007. године. У 2015. години Мађарска са 9 милиона 830 хиљада становника је произвела роба и услуга, тј. имала бруто друштвени производ (БДП) од 120 милијарди и 600 милиона долара, док је Бугарска са 7 милиона и 200 хиљада становника достигла БДП од скоро 49 милијарди долара.⁷ Србија која је, наводно, мудро избегавала да се упусти у чланство у Европској унији у исто време је са нешто преко 7 милиона становника достигла БДП од свега 36 милијарди и 500 милиона долара. У 2015. години Србија је имала стопу незапослености од 19 одсто, у Мађарској је она износила 6,8 процената, а у Бугарској 9,2 одсто.⁸ На председничким изборима у Бугарској у октобру 2016. године није било ниједног кандидата који се залагао за излазак ове државе из Европске уније. Ови подаци указују да по националне интересе европских држава није штетно уставно и економско устројство Европске уније, већ евроскептицизам и изолационизам. Омаловажавање и оспоравање значаја Европске уније допринело је дезоријентисању доносиоца политичких одлука у Србији. Сервирала им се теза о њеној пропасти (до које није дошло за 65

⁷ Подаци Међународног монетарног фонда и Светске банке, Internet, <http://www.wikipedia.org>, 16.10.2016.

⁸ Интернет: <http://www.touteurope.eu>, 16.10.2016.

година њеног постојања) не би ли правилно одабрали алтернативне стратешке правце спољне политике. Ове алтернативе, материјално су и образовно угорзиле генерације Срба, нарочито младих јер су их вештачки изоловали од природног економског и културног окружења. Ширење теза о алтернативама процесу европске интеграције произвело је образовни, научни и културни изолационизам, промовисало је бесперспективност, онемогућило је правремене друштвене реформе и допринело томе да се од Србије ствара корумпирана држава у којој све наводно решава сила безакоња и организованог криминала.

4) ИЗВОРИ

- Alomar, Bruno, Daziano Sebastien, Lambert Thomas, Sorin Julien *Grandes questions europeennes*, 3 edition, SEDES, Paris, 2013.
- Berramdane, Abdelkhaleq, Rosseto, Jean, *Droit institutionnel de l' Union europeenne*, Montchrestien, Paris, 2005.
- Berramdane, Abdelkhaleq, Rosseto, Jean, *Droit de l' Union europeenne*, LGDJ, Paris, 2013.
- Boulouis, Jean, *Droit institutionnel de L' Union européenne*, Montchrestien, 5 édition, Paris, 1995.
- Boulouis, Jean, Chevalier, Roger- Michel, *Les grands arrêts de la Cour de justice des Communautés*, Tome 1, Dalloz, 5 édition, Paris, 1991.
- Cartou, Louis, Clergerie, Jean-Louis, Gruber, Annie, Rambaud, Patrick, *L' Union europeenne*, Dalloz, 6 edition, Paris, 2006.
- Clapie, Michel, *Manuel d' institutions europeennes*, Flammarion, 3 edition, Paris, 2010.
- Defarges, Moreau Philippe, *Les institutions européennes*, Arman Colin, 3 édition, Paris, 1998.
- Dimitrijević, Vojin, Stojanović, Radoslav, *Međunarodni odnosi*, Beograd, 1988.
- Dinh, Nguyen Quoc, Daillier, Patrick, Pellet, Alain, *Droit international public*, L.G.D.J., 3 edition, Paris, 1987.
- Dubouis, Louis, Gueydan, Claude, *Grands textes de droit communautaire et de l' Union européenne*, Dalloz, 4 édition, Paris, 1996.
- Giscard, d' Estaing Valery, *La constitution pour l' Europe*, Albain Michel, Paris, 2003.
- Ђуровић, Radomir, *Međunarodno privredno pravo*, Savremena administracija, Beograd, 1997.
- Hartli, T.C., *Osnovi prava Evropskih zajednica*, BPC, Beograd, 1998.
- Hiks, Sajmon, *Politički sistem Evropske unije*, Službeni glasnik, Beograd, 2007.

- Isaac, Guy, Blanquet, Marc, *Droit général de l' Union européenne*, Sirey, 10 édition, Paris, 2012.
- Jacque, Jean Paul, *Droit institutionnel de l' Union européenne*, Dalloz, 5 edition, Paris, 2009.
- Kent, Penelope, *Law of the European Union*, M&E Pitman Publishing, 2 edition, London, 1996.
- Le Monde éditions, collection l' Histoire au jour le jour. *L' Europe de Yalta à Maastricht 1945-1993*, Paris, 1993.
- Manin, Philippe, *L'Union européenne*, Pedone, Paris, 2005.
- Mioche, Philippe, *De l' idée européenne à l' Europe*, Hachette, Paris, 1997.
- Pecheul, Armel, *Le traite de Lisbonne – La Constitution malgré nous?*, Editions Cujas, Paris, 2008.
- Предић- Кнежевић, Весна, *Огледи о суверености*, ИПС, Београд, 2001.
- Прокопијевић, Мирослав, *Европска унија*, Службени гласник, Београд, 2009.
- Рачић, Обрад, Димитријевић, Војин, *Међународне организације*, Београд, 1988.
- Rideau, Joel, *Droit institutionnel de l' Union et des Communautés européennes*, L.G.D.J, 4 edtion, Paris, 2002.
- Самарџић, Слободан, *Европска унија као модел наднационалне заједнице*, Институт за европске студије, Едиција Анализе, Београд, 1998.
- Sauron, Jean-Luc, *Comprendre le traite de Lisbonne*, Gualino editeur, Paris, 2008.
- Scotto, Marcel, *Les intitutions européennes*, Edtions Le Monde poche, Paris, 1997.
- Schwartz, Bernard, *Le Droit aux Etats-Unis, une creation permanente*, Economica, Paris, 1979.
- Simon, Denys, *Le système juridique communautaire*, PUF, 3 edition, Paris, 2001.
- Сиђански, Душан, *Федералистичка будућност Европе*, Просвета, Београд, 1996.
- Зечевић, Слободан, *Европска унија – институције и право*, Европски универзитет, Београд, 2003.
- Зечевић, Слободан, *Европска унија за све Европљане*, Центар за Европску унију, Београд, 2004.
- Зећевић, Слободан, *Институционални систем и право Европске уније*, Институт за европске студије, 2015.

5) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Србија је после пада Берлинског зида 1989. године била суочена са задатком да преобрати социјалистичку договорну економију са примесам тржишног у капиталистичку привреду која јемчи право на приватну својину и предузетништво. Поред тога, да би могла да извози своју робу на европско

тржиште Србија је морала да усклади своје привредне прописе са европским. На крају, са једнопартијског Србија је требала да пређе на вишепартијски систем и плуралистичко друштво које поштује људска права и права мањина. Најбољи начин да се изврши свеобухватни преображај српског друштва био је да се он веже за процес европске интеграције јер би овај последњи дао импулс, смисао и одредио временски темпо друштвених промена. Уместо тога, политичари и интелигенција у Србији концентрисали су се на одређивање и остваривање националних интереса. С обзиром на то да је Европска заједница, а касније и Европска унија, у појединим ситуацијама била против српских националних интереса посао бављења европским интеграцијама остављен је по страни. Кад *Мухамед није хтео да приђе брезу, онда је брег стигао до Мухамеда*. Процес европске интеграције напредан и свеобухватан, као талас је ударао у српске државне границе. Европска интеграција је такве природе да се тиче свих на европском континенту. Њен циљ јесте ширење европског тржишта на што већи број потрошача да би се створили услови за већу добит предузећа. Увећање броја чланица Европске уније омогућава ширење не само економских, већ и политичких и вредносних начела на којима она почива као што су демократски политички систем, поштовање људских права и права мањина, што опет доприноси стабилизацији прилика на Европском континенту и јемчи одржање мира. Наш геополитички положај је такав да у пракси у многим ситуацијама од нас очекују, а и нама не преостаје ништа друго, да се понашамо као део Европске уније. Примера ради, мигрантска криза и изазови тероризма доводе до тога да Европска унија тражи од Србије да повлачи потезе као да је њена пуноправна чланица. На светским преговорима о храни Србија нема куд него да се прикључи делегацији Европске уније или обрнуто, делегација Европске уније позива српску делегацију да буде у њеном саставу јер је Србија део Европе. Европска унија није елитни клуб високо развијених и добро уређених држава. Реч је о интересном повезивању држава и народа са различитим културама и нивоима привредног развоја око заједничких вредности. Ширење Европске уније на нове чланице није само награда за њихово примерно понашање у виду уношења европског законодавства у национално и поштовања европских вредности. Приступање Унији је право и интерес сваке европске државе, али и интерес Европске уније као целине. Чин приступања Европској унији, у ствари, одражава сусрет суштинских потреба једне и друге стране.